

Lajla.

Skildringer fra Finnmarken af J. A. Friis.

(Sluttet.)

„Gud være lovet!“ udbryder han og trykker første Gang et Kys paa hendes blege Læber.

Mellet vil rive Bruden til sig, men med sin venstre Arm holder Lajla hende omfavnede og med sin højre Haand griber han Finnen i Struben og holde ham borte fra sig.

„Usting, Fortæder“, streg Laagje, du har sveget os!“

„Ja, jeg har aabenbaret Sandheden“, siger Jaampa, „tilgib mig Laagje, Broder, jeg kunde ikke andet!“

„Gvad er det I raabe og krigte for?“ udbryder Præsten.

„Stille her i Guds Hus! Er det en gal Mand, som kommer her og forstyrre en hellig Handling?“

„Nej, Præst, jeg er ikke gal, jeg har Met til at være her“, siger Lajla, „og til at holde denne Pige i mine Arme.“

Lajla forstod kun en Ting, at hun var reddet, at hun ikke var bleven viet til Mellet, og at den store, stærke Dæd holdt hende fast ind til sig og vilde forsvare hende.

„Vid, Præst“, siger Lajla, „at denne Pige ikke er Laagjes Datter og heller ikke skal vies til nogen Finne, men at hun er en Nordmandspige, min Fæderes Datter, og at hun skal være min Hustru for Gud og Menne-ster.“

„Er det sandt, hvad her fortæller“, siger Præsten til Laagje, „er Lajla ikke din Datter?“

„Nej, Guds Vilde!“, siger Laagje, og fortalte derpaa for den forbaufede Menighed Historien om den tomme Bugge.

„Og nu“, sagde han til Slutning, „er jeg atter barnløs og fattig som Job.“

„Andasjam“, siger Lajla til Lajla og bruger første Gang dette Udtryk for Kærlighed, „er det virkelig sandt, at jeg er din Kusine og Ingas Kusine og din Fæderes Datter?“

„Ja, Lajlashjam, det er saa sandt, som jeg skaar her, og at jeg ved det og er her, derfor kan du takke „Stormvind“ og ham den gamle, der skaar der.“

„Tat gamle Jaampa, stogge Jaampa, fæle Jaampa!“ sagde Lajla, idet hun tog ham om Halsen og kyssede det gamle, furede Ansigt. Derpaa gik hun hen til Laagje, som havde sat sig paa Kirkegulvet, og knælede ned til ham.

„Tilgib mig, Fader Laagje, sagde hun, „uden dig havde jeg ikke levet, og du har altid været en god Fader mod mig.“

„Jeg har intet at tilgive dig, Barn“, sagde Laagje, „du har intet ondt gjort, men med mit Haab i denne Verden er det forbi, og di Finner kommer aldrig op af vor Udselsled.“

Derpaa gik Haarde-Jorth op paa Præstestolen, og i Stedet for at holde en Brudtale holdt han en Prædiken over Rom. 11, 33: „Hvor uransagelige ere hans Domme og hans Veje usporlige!“

Efter Gudsstjenesten gik Lajla og Lajla hen til Præste-gaarden.

Næste Dag var alle Finner forfunden, og to Dage senere stod det unge Par paa Garnæs, hvor Jnger modtog dem med aabne Arme.

Et Aar senere stod der Bryllup paa Garnæs. Kirken i Alten, hvor Lajla stod Brud, var opfyldt af Finner, Kvæner og Nordmande. Fortællingen om den genfundne norste Pige havde spredt sig rundt omkring i Præstegjeldet, og alle vilde se hende faa Brud, klædt i sin smukkeste Finnedragt; thi hun paa den Betingelse havde Laagje lovet at komme og være med ved Brylluppet. Mor Laagje og Mellet kom ikke. Jaampa derimod kom. Lajla havde sagt ham, at han kunde komme, at han maatte komme, at han skulde se hende som Brud, selv om det var i norste Klæder, og være glad den Dag, ellers kunde hun selv ikke rigtig glæde sig. Laagje og gamle Jaampa indtog Høverspladsene ved Vordet, og Jaampa drat som en Helt og sang om Aftenen sinne Sange, som ingen af Gæsterne forstod et Ord af.

Om Brylluppet forresten er lidet at fortælle. Kun kan det berettes, at da Bruden, ledsaget af Jnger, om Morgenen næste Dag skulde gaa omkring og traktere Gæsterne med Kaffe og Dram paa Sengen, som Skik og Brug er i et rigtig Finnebryllup, var Jaampa ikke at finde inde i Gulst. Han havde ganske vist faaet anviset et Værelse, hvor han sammen med Laagje kunde ligge, men det havde ikke været længe, før han havde fundet det for koldt inden lullede Døre. Saa havde han listet sig stille ud og lagt sig ude paa Marken i sin tykke Kæpse, som han trak sig ind i, som en Snekl i sin Stal. Men om Natten kom stærkt Snefald, saaledes at der om Morgenen laa mindst en Alen Sne over alle Marker og over Jaampa ligesaa. Dog dette væltelede ikke ham. Han sov sødt under dette snehvide Tæppe, som Børkerne bredte over ham, lige til om Morgenen, da Bruden for at finde ham maatte tage Sti paa Venene og gaa omkring og stille med Skifaven i Sneen, indtil hun et Sted traf paa noget blødt, og op af Sneen rejste Jaampa sig. Saaledes fik ogsaa han Kaffe og Dram paa Sengen.

XII.

Zaampas sidste Rejse.

I det egentlige Finnmarken synes Nordmandene ikke at have nedfat sig, i alt Fald ikke i nogen Mængde, førend i det fjortende Aarhundrede. Tidligere har, som fæstede Sagnet antyder, kun en og anden fædels Rømningsmand nedfat sig hif og her langs de øde Kyster og fristet Livet dels ved Fiskeri, dels ved Kjøveri fra Finnerne. Fra Sammenhæng med disse døre stamme formodentlig Finnernes talrige Sagnet om et Uhyre, som de kalder „Stallo“: Staalmanden eller den med Pantfer og Ildhaaben bearbejdede.

Efterhaanden blev man dog opmærksom paa, at den usle Stal, som man kunde inddrive af den oprindelige Befolkning og Romader, var for intet at regne mod de Rigdomme, som kunde uddrives af Landets Overflod paa fiske-

rige Kyster og Fjorde. Følgen heraf var, at Finnmarkens øde Strande efterhaanden blev befolkede af driftige Fiskere fra Nordland. Denne Bebyggelse og Besættelse af Finnmarkens Fiskerier dannede snart Bergensernes Opmærksomhed. De indsaa, at de med større Fordel kunde drive Handel med Ulandet direkte fra Finnmarken end fra Bergen, hvorhen Landets Produkter i Begyndelsen førtes, og hvorfra de udfiktedes til Ulandet eller hentedes af Ulandsdinger.

En Del „Borgere“ flyttede derfor op til Finnmarken med Familie og nedsatte sig ved Fiskerlejerne. Dette Eksempel efterfulgtes snart af flere. Da Fiskerierne stadigt slog rigeligt til, og det saaledes laa i de oplyttende Borgernes Interesse at faa op til Finnmarken flere og flere, dels Tjenere, dels „Udrødningsmænd og Udrørsmand“, saa forstred de ikke blot fra Bergen, men ogsaa fra andre Steder i Norge, især fra Thronhjem, flere og flere Foll. Følgen af denne Tilstrømning var, at „Finnmarkens Søstrande og Der indt vrimlede af Foll.“

Flere af de Fiskevær, hvor Borgene nedsatte sig, og Foll strømmede til, fik efterhaanden „Anseelse af smaa Byer, og Borgene drev deres Regotia dels ved fragtede Skibe baade fra Bergen, Thronhjem, Danmark og Holland saaledes som nogle andre udenrigske Steder“, medens paa den anden Side igen „baade engelske, hollandske, franske og danske Skibe sejlede paa Finnmarken og tilførte Indbyggere Korn m. m. billigere end fra Bergen“. Ved denne direkte Handel med Ulandet synes Befolkningen i Finnmarken for et Par Aarhundreder siden at have naaet op til et ikke ringe Grad af Velstand, der ikke blot fandtes hos Borgene eller de egentlige Handelsmænd, men ogsaa hos Almuen i Almindelighed; thi det fortæller udtrykkeligt, at Bønderne flere Steder ejede deres egne Jagter. Det mest talende Bevis paa Befolkningens Velstand i hine Tider er dog maaske den Rendsgering, at Finnmarkens Almue havde opbygget 24 Kirker og „udfyret flere af disse med Pragt“ samt „at de selv lænede et Antal af mindst 12 Præster.“

Men denne blomstrende Udvikling fik en brat Ende, ikke fordi Fiskerierne slog fejl, men ene og alene paa Grund af Privilegier, som Bergens Røbmænd fik sig tilskaaet af den danske Kægering.

Den Velstand, hvortil de Røbmænd, der havde forladt Bergen og nedfat sig i Finnmarken, efterhaanden naaede ved direkte Handel med Ulandet, varke nemlig ikke blot Bergensernes Opmærksomhed, men ogsaa i høj Grad deres Misundelse, og det lukkede dem ved Hjælp af den danske Regerings Vindbydelse snart at ruinere deres Konturter i Finnmarken ved at faa udbirtet de uhenfagsmæssige og urimelige Forordninger, som vel nogen Kægering nogen Sinde har udstedt.

For saaledes igen at blive Herre over den Handel med Ulandet, som de til Finnmarken oplyttede ligesom havde taget med sig, fik Røbmændene i Bergen udbirtet et Privilegium, ifølge hvilket „herefter ingen udenlandsk Skibe maa sejle norden om Bergen, ikke heller nogle Skibe sejle fra Nordland og Finnmarken til Holland eller andet Steds, førend de have været i Bergen med samme nordlandiske Vare.“

Dette Privilegium lamslog med en Gang ikke blot Borgene i Finnmarken, men ogsaa hele Befolkningen i dens Fiskebedrifter og Vindstibeligbed. Prisen paa alle udførte Varer faldt eller herved paa Bergensernes Godtulle, medens Prisen paa alle indførte Varer fik uhyre, begge Dele til stor Glæde for den fiftende Befolkning. Dernæst var den Opfordring for Handelsmænd til at nedfatte sig og bo i Finnmarken midt iblandt den fiftende Almue, som Frihandelen paa Ulandet medførte, nu ikke længere til Stede. Følgen heraf var da ogsaa snart den, at de „vedberetligste Borgere“ flyttede tilbage til Bergen for igen at faa Borgerrøt eller Tilladelse til direkte Handel med Ulandet.

Man skulde tro, at Bergenserne havde opnaaet alt, hvad de kunde ønske, nemlig Tilførsel af hele Finnmarkens Fiskeudbytte, og at de dermed maatte være tilfredse, men det var dog langt fra ikke Tilfældet. I Aar senere udkom der nemlig en Forordning, som hød at „ingen Borger, Nordfar eller Finnmarksfar skal handle med en andens Skibsvær“. Nu var det en let Sag for en Røbsvend, som Borgene, da de flyttede tilbage til Bergen, efterlod til Beskyttelse af Handelen, at paa de saaledes, at Almuesbefolkningen steds bleb deres Skibsvær. De fleste herved vidste eller fik at vide, hvad de enten havde leveret eller betommet.

I Frihandelsens Tid havde ikke blot Borgene, men ogsaa flere af de mest velstaaende Bønder tillagt sig Jagter, hvormed de sejlede til Bergen, men da de blev indskrænket til at udføre fra Finnmarken „alene deres egen Aol“ eller hvad de selv og Tjenere kunde fiske, uden at kunne lye noget af andre til Komplettering af Ladningen, efterkom Almuen forresten blev holdt i Gæld af Røbsvendene, saa var Følgen den, „at de maatte lade deres Jagter staa paa Land og raadne.“

Klager fra Almuen gennem Finnmarkens Embedsmænd indløb efterhaanden i mængdebis til den danske Kægering, men Bergenserne forstod at lade denne Vlaar i Dinen, og ligesom til Besligning for deres Fremførd fik de et nyt Privilegium, hvorefter det ganske Land overdroges Bergenserne til Forpagtning paa 6 Aar med Frihed til selv at „beskille Fogder og andre Betjente“, og i 5 Aar var Finnmarken nu uden nogen Amtmand, for hvem den uslykkelige Almue kunde klage sin Aol. Familierne blev aldeles som livegne solgte fra Røbsvend til Røbsvend og flyttede fra Fiskevær til Fiskevær.

Tilstanden var nu bleven saa uudholdelig, „at Indbyggere reholværede at flytte fra Finnmarken, og flete denne Flugt i saadan Mængde, at Landet uden Tvivl var bleven ganske øde“, berom der ikke igen var bleven anfat en Amtmand, som i Forening med Amtmanden i Bergen fik Ordre til at rejse til Finnmarken „for at bringe de forfaldne og konfuse Sager i Orden.“

Men det vilde alligevel ikke gaa rask fremad med ny Tilstrømning af Foll. For at hjælpe derpaa blev Finnmarken nu, efter i næsten 200 Aar at have sullet under Monopoltryk, behandlet som Forbryderkoloni, hvorhen (efter Reskript af 1751 og 1760) „Delinkventer af begge Køn, som er eller vorde dømt til evigt Fængsel, skulde forsendes til Hjælp at peuplere Landet.“ Ligesaa befalede,

at „et Par af de Kvinder, som hensef paa Manufakturhuse i Bergen og Thronhjem, skulde aarlig forsendes til Finnmarken, hvor de af Amtmanden der i Landet skulde blive modtagne og med Husbønder forledet (1).“

Tilstandene blev dog ikke hermed bedre. Endelig indsaa man da, „at den paa Finnmarken octroyerede Handel ikke havde medført den tilføjede Nytte, men havde tværtimod, foruden at medføre betydeligt Tab for Handelen selv, især været til Stede for Indbyggere“, og omsider blev fra 1889 Handelen paa Finnmarken igen aldeles frigiven og tre nye Røbskæder oprettet.

En af de Borgere, som under disse særgelige Forhold holdt længst ud i Finnmarken, var Anders Vind. Men uagtet al hans Stræbombed sank han dog Aar for Aar dybere og dybere i Gæld til Røbmændene i Bergen, og e Par Aar før Handelsfrihedens indtraadte, maatte ogsaa han give tabt og blev nødt til at sælge baade Garnæs og de to Jagter, han ejede. Han beholdt kun saa meget tilbage, at han og Kone og Barn kunde slippe til Bergen paa en af deres Jagter.

I 1790 genfandt vi Lajla i Bergen i et tarveligt Værelse, hvis eneste Vindue vendte ud til Strandgaden. Hendes Mand er fraværende paa Kontoret hos sin Kreditor, hvor han har faaet en tarvelig Ansættelse. Den første Sten er kommen, og man ser ofte paa Gaderne Nordlændinge og Finnmarkinger, kan høre ogsaa en Finne. Lajla selv sidder alene hjemme i en Kænestol, forarbejdet af Birken fra Garnæsøen, den eneste Grindring fra Gaarden, med et sovende Barn paa Skødet. Hun har lænet sig tilbage paa Ryghødet af Stolen, lukket Øjnene og ser bleg og søg-sig ud. Den friske Kulør fra Fjeldet er forsvundet. I en halv klumrende Tilstand drømmer hun om sit tidligere Liv som Fjeldfinnepige. Hun ser Fjeldene, Nensdyrene, Teltene, Laagje, Jaampa og Mellet. Hun jager af Sted med „Stormvind“ hen over Højskjeldsletterne og kender intet til, hvad Sorg og Belymring er for det daglige Brød. Dog har hun aldrig noget Djævel angret, at hun giftede sig med Vind. Hun vilde i al sin Fattigdom dog ikke bytte med nogen Kvinde i Verden, men hun kan alligevel ikke undgaa, at Tankerne undertiden forbilder sig og flygte tilbage igen til gamle Trakter, gamle Omgivelser og Vælsfættigheder. Det er flere Aar siden hun har hørt noget til sine gamle Venner. Laagje som ikke mere til Raddosjen, efter at hun havde giftet sig med Vind. Heller ikke havde Jaampa besøgt hende siden Brylluppet. Hun ved ikke, om de lever eller er døde.

Blufselig vaagner hun derved, at hendes lille Finnehund, som hun havde taget med sig, flytter gænde ud igennem Døren. Hun gaar med Barnet i Armen hen til Vinduet og ser, at der er en Høllensimmel paa Gaden eller en stor Høll Gadedrenge, der som en Røggevær havde rimlet sammen om et lurvet Individ af et Mennefte i en graakulste med en Skindstok paa Ryggen. Drengene napper i ham og kaster Stærn paa ham, og Hundene gør ad ham Lajla aabner Vinduet, og da han kommer nærmere, farer ogsaa Ruse ind paa ham, men i Stedet for at bide springer den rundt omkring ham, hopper lige op i hans Ansigt og jager Drengene hid og did. Lajla ser nu, at det er en Finne, og raaber til ham paa hans eget Sprog:

„Kom hid, kom ind her!“

Finnen huffer ved at høre sit Sprog, stanter og ser sig om. Paa gentagen Opfordring gaar han ind i Gangen. Lajla aabner Døren for ham, og han træder ind i Stuen.

„Jaampa!“ udbryder hun, „i Guds Navn er det ikke Jaampa, kan jeg tro mine egne Øjne, er det virkelig dig, gamle Jaampa?“

„Ja, jeg er Jaampa, men hvem er du?“ siger han og stirrer paa hende i den for ham fremmede Dragt.

„Jeg er Lajla, kender du mig ikke igen? Har du glemt Lajla, din lille Fugl?“

Jaampa faldt paa Knæ, tog af sin Hue, foldede sine Hænder og begyndte at bede:

„Fader vor, du som er i Himmelem øv.“

Han havde gentend Lajla og i sin ubetuede og overvættede Glæde vidste han intet bedre at tage til end at læse den eneste Bøn, han kunde.

„Gud være lovet, endelig har jeg fundet dig, Lajlashjam!“ udbryder han derpaa.

„Jeg kan endnu næsten ikke tro, at det virkelig er dig, Jaampa, at du er her i Bergen, her hos mig, her i min Stue!“

„Jo, jo, det er mig“, siger Jaampa og sætter sig ned paa Gulvet. Lajla forglemte sig og satte sig ligeledes ned paa sine forslagne Ben ved Siden af ham. Der var jo ingen, som saa dem, og der var saa uendeligt meget at fortælle og spørge om fra begge Sider, og dertil saa herligt at høre og igen faa tale sit eget Barndoms Sprog.

En Stund efter kom Vind hjem og fandt disse to fremdeles siddende paa Gulvet ved Siden af hinanden. Hans Forundring ved at se og gentende Jaampa var ikke mindre end Lajlas.

„Men hvorledes i al Verden er du kommen hid? Har du som en finst Trolldoms forvandlet dig til en Fugl og fløjet hjem!“ spørger Vind.

„Nej“, sagde Jaampa og lo, „jeg har sejlet paa et Skib over mange og store Have, som der fortæller i Gventyrene. Dag og Nat sejlede vi en hel Maaned. Endelig kom di hid, og her har jeg gaaet omkring i den store By i mange Dage, forfulgt af Dreng og Hunde, indtil endelig Ruse kom ud af et Hus og fandte mig, og saa fik Lajla se mig, og jeg hørte mit eget Sprog.“

„Hvorledes har du levet, og Laagje og I alle, siden vi rejste?“

„Mor Laagje er død, og Mellet har giftet sig med Jafos Inga, og Laagje har faaet en Sønnest, som skal bære hans Navn, og som nu er hans Trøst og Haab.“

„Har du været paa Garnæs siden vi rejste?“

„Ja, Laagje og jeg kom i Vaar til Raddosjen med vore Kæner. Vi vilde se vore Barndoms Trakter igen, og vi vilde ogsaa se dig, Lajla. Saa gik vi en Dag ned til Garnæs, for at finde dig. Men da vi kom til Gaarden, traf vi kun fremmede Ansigter. Ingen kendte os, og vi kendte ingen. Bedrøvet vandrede vi tilbage igen. Saa fik vi høre af andre Finner, at din Mand var bleven fattig og havde maatte sælge sin Gaard, og at du og han var rejst langt syd paa til en stor By. Saa fik jeg ingen Fred eller Ro. Jeg tænkte paa dig Nat og Dag og tom dig ihu

fra du var ganske lille og sad paa mit Skød. „Vor lille Fugl er fløjet langt syd over“, sagde jeg til Laagje, „men Jaampa vil endnu en Gang finde hende og bringe hende tilbage igen. Saa rejste jeg, og Gud være lovet, endelig har jeg fundet dig.“

„Har ikke min gamle Fader glemt mig? Er han ikke død paa mig?“ spurgte Lajla.

„Nej, han har ikke glemt dig og vil aldrig glemme dig. Han sidder i Aar ved Raddosjen og venter. Han vilde saa gerne se dig endnu en Gang, før han dør, og høre dig læse af Bogen, som han bærer paa sin Barn. Hans Øjne er matte, og han kan ikke længere selv læse. Og nu er det Sommer, og nu skal du som Trækfuglen rejse tilbage igen til Finnmarken, til Garnæs, til Fjelds, til Raddosjen og se din gamle Fader.“

„Al Jaampa, om det var muligt!“

„Hvorfor ikke? Du skal rejse med mig og din Mand og dit Barn, og lille Ruse, din Hund, saar vi vel ogsaa tage med os.“

„Vi er saa fattige nu, Jaampa, vi har knap det tørre Brød!“

„Er du fattig, lille Lajla, og hungerer? Og din Fader har intet sendt dig, og jeg har intet sendt dig. Det var slygt. Men jeg har noget med til dig“, sagde han og tog frem af sin Stal et Stykke tørret Kæntød, som han hød Lajla.

„Tat, Jaampa, det var snilt af dig, det skal smage dejligt.“

„Og du har ingen Penge, siger du, ingen blante Speciedalere, du, den rige Laagjes Datter, den stolteste Pige i Fjeldet, som alle vilde bestje til?“

„Ja, den Gang!“

„Hvor er dine Kæner, hvor er din Hjord, hvor er dine mærkede Simler og Kalde?“

„Nej har ingen!“

„Ingen „Stormvind“, ingen „Jivja“, som du lærer med til Kirke?“

„Al, mind mig ikke om dem!“

„So, jeg vil minde dig om alt fra gammel Tid, thi nu skal din Mand løbe Garnæsgaarden tilbage.“

„Desværre, Jaampa“, sagde Lajla, „jeg har intet at løbe for. Havde jeg nu Penge, skulde jeg nok løbe Gaarden. Nu har vi ingen faaet Handelsfrihed, men Garnæs er ikke at faa for mindre end 2000 Sbd.“

„Lajla kan løbe den.“

„Desværre, Lajla er lige saa fattig som jeg.“

„Nej, Lajla er ikke fattig, Lajla er rig. Lajla ejer mange tusinde Sjødalere. Vent lidt“, sagde han og gik hen igen til sin Skindstok, hvoraf han trak op to tunge Poser. „Se her, her er Lajlas Penge, to Poser fulde af Sjødalere og to tusinde Daler har jeg paa Skibet.“

„Er det sandt, er det virkelig Lajlas Penge?“

Ja, det er hendes Penge. Jeg og Laagje har samlet dem for Kæner, som vi har solgt af hendes barnearbejde Hjord, og endnu har hun en vallet lille Høll tilbage, som gaa ved Raddosjen. Gvad siger du nu, er Lajla fattig?“

„Nej, nu talter jeg Gud for hans Godhed og dig, Jaampa, som redder os ud af vor Fattigdom. Nu skal alt blive godt igen. Jeg løber Garnæs tilbage af min Princip, og vi rejser til Finnmarken og begynder at handle paa-ny igen!“

„So“, siger Jaampa, „og du skal løbe mange Varer til din Handel med Finnerne. Kæb alt, hvad du vil, jeg har og Penge gemt i Fjeldet, og alt, hvad jeg ejer, skal deles mellem Lajla og Mellet.“

Lajla købte Garnæs tilbage og rejste samme Sommer af Sted med en af de Jagter, som tidligere havde tilhørt ham selv.

Glad og let om Hjertet var Lajla, da hun, klædt i Finnedragt og sammen med Jaampa igen vandrede op over Garnæslien, forbi Høllensjøen; forbi Varden paa Gaisafjeldet og hen over Stetterne til Raddosjen.

Og glad blev gamle Laagje, da hun traadte ind til ham i hans Telt, faldt ham om Halsen og kyssede ham. Da hun om Aftenen havde læst for ham af hans gamle Katekismus, udbryd han med Jacob: „Nu vil jeg gerne dø, da jeg har set dig igen og har hørt Guds Ord fra dine Læber!“

Han tog det Løfte af Lajla, at hun skulde tage sig af Mellets Sø, forsøge paa at opdrage ham sammen med sin egen Sø og gøre en Finnepræst af ham.

Laagje rejste igen tilbage til Mellet, men Jaampa slog sig ned ved Raddosjen og boede der i en Torvegamme. Han maatte bo oppe i Fjeldet. Paa Garnæs kunde han ikke rigtig trives, men næsten hver Dag kom han ned til Gaarden, om Sommeren med Fisk og om Vinteren med Kopper.

En Sommer var han borte i en hel Uge, saa Lajla blev bange for, at den gamle kunde være bleven syg. Hun ilede op og fandt ham liggende paa sit usle Leje. Han var paa sit yderste, men kendte hende dog, og et svagt Smil gled hen over hans gamle, furede Ansigt.

„Tat, fordi du kom, Lajla“, sagde han, „jeg dør snart, jeg har levet længe nok, men bed for mig og læs Guds Ord for mig, at jeg kan faa Tilgivelse og dø i Fred; thi mine gamle Afgøber kommer hver Nat og plager mig. Jeg ser dem med deres grinede Ansigter komme ind, og saa hopper og danser de omkring mig og op paa mig, Saa drømmer jeg igen, at jeg hænger i Røgkullet som en Fisk i en tynd Træad, og en dødelig Angest griber mig, for at jeg skal falde ned i Helvedes Anefled, som jeg ser brændende under mig. Læg din lille Haand paa min Pande og læs Syndsbekendelse og Syndstiltvelse for mig.“

Lajla gjorde som han bad, og det saa ud til, at den gamle herunder sov ind. Hun forlod ham stille med Ruset: „Batusus Jesus nu sagjal!“ Gid Jesus var her igen i mit Sted! som Finnerne ofte bruger, naar de tager Afsted. Næste Dag kom hans Hund ned i Gaarden og gned sig vibende omkring Lajla. Hun ilede igen op til Raddosjen. Jaampa laa i samme Stilling, som da hun forlod ham. Den gamle var død, og Lajla lukkede hans Øjne.